

Transcriptie Koos Van den Berg op 21 oktober 2019

Deze transcriptie is leesbaar gemaakt. Daarvoor zijn irrelevante gedeeltes weggelaten.

00:00:00

Interviewer: De opname is gestart. Het is vandaag 21 oktober 2019. Ik zit hier bij Koos van den Berg thuis in Gouda en ik ga hem interviewen over de KLD. Weet u ongeveer wanneer u bij de KLD heeft gezeten?

00:00:20

Koos van den Berg: In 1955 was ik 16 jaar oud vrijwilliger geworden bij KLD de luchtwachtgroep Scheveningen. Ik heb me aangemeld bij de luchtwachtgroep in Rotterdam daaronder viel de luchtwachtpost Scheveningen. Daar was een commandant en een sergeant met een aantal vrijwilligers. Vaak de dienstplichtigen die geen oorlogsbestemming hadden, maar ook anderen die graag erbij wilden zijn. In het begin was de sterkte behoorlijk op peil, maar na verloop van tijd begon toch de luchtvaart te veranderen. We hadden toen nog de Spitfire, er vlogen nog veel motorvliegtuigen, steeds meer straaljagers kwamen erbij en op een gegeven moment was de snelheid niet meer bij te houden. Dat was met dat soort vliegtuigen niet meer doen. Dat was eigenlijk ook het einde van het KLD. Ik moet er bij vertellen dat mijn oudste broer die was commandant van de luchtwachtpost op Scheveningen.

00:01:58

Interviewer: Was dat ook de reden waarom we bij de KLD bent gegaan?

00:02:00

Koos van den Berg: Mede de reden dat ik toen bij het KLD ben gegaan.

00:02:04

Interviewer: Kunt u zeggen wanneer u ongeveer in Alkmaar werkzaam was?

00:02:09

Koos van den Berg: Ik was van de opleiding in Zeist, tot instructeur KLD, geplaatst in Leeuwarden. Van Leeuwarden ben ik geplaatst naar Alkmaar. Daar was een instructeur vertrokken en moest aangevuld worden. Ik was getrouwd, maar had geen kinderen. Dus ik werd aangewezen om naar Alkmaar te gaan. Daar ben ik gebleven tot de opheffing van het KLD in 1968. Met name in Scheveningen een tijd werd gezeten als luchtwachter. Daarna ben ik in beroepsdienst gegaan bij de KLD. Maar dat was dan in Zeist, daar heb ik de opleiding gevolgd, vandaar naar Friesland, van Friesland naar Alkmaar.

00:03:41

Interviewer: Kunt u iets meer zeggen over de andere mensen die op het KLD centrum in Alkmaar werkzaam waren? Wie werkten daar allemaal?

00:03:50

Koos van den Berg: Rond de vijf instructeurs. Elke instructeur had eigen posten. Ik had de post Marken, Den Helder, Beverwijk. En dan incidenteel een post overnemen door ziekte van de instructeurs of anderszins. Iedere instructeur had gemiddeld vier posten. Die lagen niet dicht bij elkaar, maar dat gold voor alle instructeurs.

00:05:11

Interviewer: Weet u nog hoeveel luchtwachttorens er toen waren?

00:05:15

Koos van den Berg: Nee.

00:05:37

Interviewer: U woonde ook in Alkmaar?

00:05:40

Koos van den Berg: Dat was ook de reden omdat mijn collega die aangewezen werd in Friesland om naar Alkmaar te gaan, die woonde al daar en die had ook kinderen. Wij hadden nog geen kinderen dus dat was voor hem veel moeilijker dan voor mij. Vandaar viel de keuze op mij. Ik heb daar verder geen problemen mee gehad. Maar dat is een prettige plaatsing geweest. Maar toen ik naar Alkmaar ging begon het al een beetje te roezemoezen van 'hoe lang bestaat de KLD nog?'.

00:06:39

Koos van den Berg: We hadden verder de vaste staf en commandant, dat was over het algemeen een majoor. Er was een toegevoegde officier, dat was meestal een luitenant. En dan had je de instructeurs. Die hadden over het algemeen de rang van sergeant, majoor en adjudant. Ik was toen nog sergeant. En dan waren er nog een aantal chauffeurs, want de meeste instructeurs kregen een chauffeur toegewezen. Met een busje, want die moesten vaak ook nog luchtwachters ophalen. Vooral in Noord-Holland had je ook boeren die bij het korps waren ingedeeld als vrijwilliger, die moest je dan ophalen bij de boerderij of elders. Want ja, je kan van de mensen niet verlangen dat ze die reis zelf zouden maken. Maar die werden opgehaald door de instructeur met zijn chauffeur en dan gingen ze met dat busje naar het leslokaal. En dat was in Den Helder op het Marine Etablissement. Dat was altijd in Den Helder voor Noord-Holland. Elke provincie, of groep, had een eigen staf. Op het luchtwachtcentrum zelf werd ook natuurlijk instructies gegeven voor de luchtwachtpost die bij die aan de kust stond bij Alkmaar. Daar was ook een luchtwachtpost. De cursus die ik gaf was met name in Den Helder en af en toe ook in Alkmaar.

00:09:05

Koos van den Berg: In Den Haag werden altijd vliegtuigenherkenningskampioenschappen georganiseerd. Daar deed ook het KLD aan mee. Ik trainde in Alkmaar een groep luchtwachters in vliegtuigherkenning meer uitgebreid dan de normale lessen om ze ook geschikt te maken om mee te doen aan de vliegtuigherkenningkampioenschappen in Den Haag. In één van die boeken staat nog op foto waar de luchtwachtgroep een prijs heeft gewonnen. Dat waren mijn leerlingen.

00:09:50

Interviewer: Heeft u zelf meegedaan aan de wedstrijden?

00:09:54

Koos van den Berg: Nee, alleen de leerlingen deden dat. Ik heb zelf wel aan de wedstrijden deelgenomen, maar toen was ik nog niet in dienst. Die wedstrijden werden in Den Haag gehouden in het Shellgebouw en dat was gewoon leuk met een aantal vrienden. Het was voor beginners en gevorderden.

00:10:28

Koos van den Berg: Op elke luchtwachtpost daar gaf je les in vliegtuigherkenning.

00:10:36

Interviewer: Op de toren zelf?

00:10:38

Koos van den Berg: Nee, dat was in een leslokaal in Den Helder op een militaire gedeelte. Ook in scholen bijvoorbeeld, dergelijke lokalen werden afgehuurd waar de luchtwachters zich verzamelden, althans uit die plaats. Daar krijgen ze les. Op mijn posten, Den Helder, Marken en Beverwijk gaf ik ook op scholen les. De instructeurs gaven ter plekke, waar de instructeurs woonden, instructies. Dat was les in het belangrijkste, maar ook militaire hervorming enigszins rangen en standen.

00:11:41

Interviewer: Was er ook een secretaresse aanwezig?

00:11:53

Koos van den Berg: Er was een commandant en die had zijn eerste officier. Dat was dus eigenlijk de staf. De commandant was meestal een grootmajoor of officier toegevoegd. De eerste luitenant, de secretaresse, was meestal een burger. Zo was de staf samengesteld en daarnaast had je dus de instructeurs met de chauffeurs. Elke groep had vier of vijf militaire voertuigen voor het lesgeven.

00:13:02

Interviewer: Hoe lang duurde zo'n les en hoe zag een les eruit?

00:13:07

Koos van den Berg: Het was altijd in de avonduren, één tot anderhalf uur. En dat was les in militaire vorming. Maar niet zo intensief als bij beroepsmilitair, maar ze moesten toch enig inzicht hebben in rangen en standen. Daarnaast was het allerbelangrijkste vliegtuigherkenning.

00:13:37

Interviewer: Ik zag net een mooi opleidingsboekje met afbeeldingen, dat werd gebruikt tijdens de lessen?

00:13:46

Koos van den Berg: Dit is eigenlijk het instructeursboek. Dan behandelde je een type vliegtuig, dan kregen de luchtwachters formulieren om gegevens in te vullen en dan kregen ze ook allemaal een stickertje, of vellen met scheurplaatjes van allerlei vliegtuigen. Dat werd dan op het blad geplakt en bouwde ze als het ware een soort overzicht van vliegtuigen die gespot moesten worden en herkend moesten worden. Dat was eigenlijk het belangrijkste voor de luchtwachters als vliegtuigherkenning. Militaire vorming ook wel, maar dat was toch min of meer ondergeschikt.

00:15:03

Interviewer: Kunt u iets vertellen over hoeveel type vliegtuigen die er waren?

00:15:13

Koos van den Berg: Dat is een heel boek vol. Er werd les gegeven in Russische vliegtuigen, dat was natuurlijk een denkbare vijand. Japanse vliegtuigen niet. Russische vliegtuigen, Amerikaanse, Engelse en dat was zo'n beetje. En dan de Nederlandse vliegtuigen.

00:16:31

Koos van den Berg: De Sunder (?) Flash, dat waren Amerikaanse types die door de Verenigde Staten werden geleverd aan de NAVO landen. Dat was de Amerikaanse steun aan NAVO landen. En dan de Nederlandse vliegtuigen, de Dakota.

00:16:52

Koos van den Berg: Ik had een instructieboek en de leerlingen kregen dus na de les die plaatjes waar je het vliegtuig duidelijk op kon zien en wat het betekende. Dit is eigenlijk het lesboek van de instructeur.

00:17:21

Interviewer: Werd er nog ander materiaal gebruikt, zoals dia's?

00:17:26

Koos van den Berg: Er werden dia's en Flash trainingen gegeven. Dus snel, gewoon in een flits, een vliegtuig laten zien en dan moesten ze opnoemen welk vliegtuig het was. Net als het vliegtuig overvliegen in het echt. Daar hadden we een speciale diaprojector voor, kon je ook mee flitsen.

00:17:51

Interviewer: Werden ook metalen vliegtuigmodellen gebruikt?

00:17:57

Koos van den Berg: Ja. Ik zal naar boven gaan om metalen modellen te pakken, want ik heb er een paar stiekem bewaard.

00:18:25

Koos van den Berg: De lessen waren wekelijks. Elke week werd dan een ander type model besproken of ook een beetje getraind in het militair zijn, rangen en standen. Dat soort zaken. Want als ze in uniform op straat liepen, dan waren ze een militair. Als een meerdere hun passeerde dan zouden ze ook moeten groeten. Maar dat kwam natuurlijk weinig voor want dat uniform werd alleen maar gedragen op oefenavonden en op oefenavonden voor zover ze het hadden. Ik heb het uniform nog hier hangen.

00:21:21

Interviewer: Waren er ook praktijklessen op de luchtwachttorens?

00:21:25

Koos van den Berg: Ja, dat was ook om de zoveel tijd. Ik weet niet meer of dat elke week was, dacht het wel. In Scheveningen bijvoorbeeld had je de oefening in uniform. Die oefeningen waren meestal van 19:00 tot 20:00 uur als het nog licht was. Bij Scheveningen langs de kust was vlakbij Valkenburg. Er waren dus altijd vliegtuigen in de lucht. Je zag ze opstijgen en kwamen over. En die werden ook gemeld. Eigenlijk mooi meegenomen dat je dichtbij het militair vliegveld zat. De luchtmacht werd aangewezen om op die avonden van de luchtwachtoefeningen, of Leeuwarden werd dan die avond aangewezen, om met één of twee of meer straaljagers of propellervliegtuigen een bepaalde route te vliegen langs de luchtwachtposten zodat de vliegtuigen herkend konden worden.

00:22:47

Interviewer: Werd dat meestal landelijk georganiseerd?

00:22:50

Koos van den Berg: Ja, de oefeningen golden voor alle luchtwachtposten. Dat was echt een landelijke oefening. Al die vliegtuigen, bijvoorbeeld Twente of waar dan ook vandaan, vlogen een route. Ze kregen dus luchtwachtposten opgedragen die ze op dat moment moesten overvliegen en dan moest de luchtwachter het vliegtuig herkennen. Er werd toen ook nog luchtmacht instrumenten gebruikt. Tot mijn grote droefenis is geen instrument meer overgebleven. In Brabant hebben ze, weet niet meer wie, zelf weer een luchtwachtinstrument gebouwd. Er was één luchtwacht instrument, daar ben ik heel boos over geweest, dat stond in militaire luchtvaart museum in opslag. Een stel ondeskundigen gingen daar opruimen en die vonden dat 'n raar apparaat' en werd het gedumpt.

00:24:39

Koos van den Berg: De luchtwachters kregen voor de lessen een vergoeding. Dat kregen ze overgemaakt.

00:25:16

Interviewer: Waren er ook diploma's te behalen. Weet u nog welke dat waren?

00:25:20

Koos van den Berg: Volgens mij vliegtuigherkenning. Dat weet ik niet zeker.

00:25:58

Interviewer: Hoe was opkomst van de lessen?

00:26:18

Koos van den Berg: Toen het Korps net werd opgericht was, was iedereen enthousiast. Maar op de langere duur, het waren vaak oudere mensen, ging het teruglopen. Het ging te snel. Dat was niet meer te plotten. Het vliegtuig wordt waargenomen en wordt doorgemeld naar de plotkamer in Zeist. Daar moest in Millingen, want daar zat de operationele eenheid, bepaald worden waar we actie op moesten voeren. Als je dat met straaljagers had moeten doen, dan zaten ze al ver boven Duitsland. Dat had geen zin meer. In wezen achterhaald en hetzelfde is gebeurd met de bescherming burgerbevolking (BB). Net na oorlogsjaren zat de schrik erin en heeft men dat opgebouwd net zoals in Engeland.

00:28:16

Interviewer: U had het over Scheveningen dat u daar ook praktijk oefening hield. Tijdens uw tijd als instructeur in Alkmaar ging u dan ook naar de posten toe voor praktijkoefeningen?

00:28:29

Koos van den Berg: Op zo'n oefening maakte je een controle-rit om te kijken hoeveel luchtwachters er op de torens stonden. Dan had je torens waar dus voldoende belangstelling was of er waren er soms te weinig. Moesten er altijd 2 of 3 zijn. Ze stonden er toch ruim een uur zeker. Maar ja, op het laatst ging de fut eruit. Het trok de mensen niet meer. Ik weet niet hoe dat komt. De torens waren alleen met oefeningen bemand. Je had avondoefeningen en middagoefeningen en dat was meestal op zaterdag. Tegen de herfst werd dan op zaterdagmiddag geoefend. Alleen bij oefeningen waren ze bemand en verder stonden de torens leeg.

00:30:19

Interviewer: Dan zou ik het graag even met u hebben over de luchtwachtcentrum aan de Boezemsingel in Alkmaar.

00:30:30

Koos van den Berg: Ik woonde in Alkmaar en was elke dag op de Luchtwachtcentrum. Daar deed ik voorbereidingen. Iedereen had een bepaalde neventaak. Je was beroepsmilitair in dienst van de luchtmacht. Net zoals op elk onderdeel had je gewoon je dagdiensten en dat was het voorbereiden en het organiseren van allerlei dingen. Eenmaal per jaar werd een groot feestavond georganiseerd. Daar kwamen de luchtwachters op af en mochten ze een metgezel meebrengen. De LUVA's waren er ook bij. Het was ook allemaal reserve personeel. Je had ook dat de LUVA's dienst hadden, die kwamen ook niet overdag. Er waren ook reservisten. Er was ook een commandant, Elly Hag was die in Alkmaar. Die is inmiddels ook overleden. Na de opheffing van het KLD is zij ook uit dienst gegaan en op een boerderij gaan wonen. Denk dat van de vaste staf van luchtwachtgroep Alkmaar helaas niemand meer in leven is.

00:32:58

Koos van den Berg: Majoor van Dijk, sergeant Baert, Van Dijk was Commandant, Baert was instructeur, Van der Wijde was administrateur, korporaal Astoni (?) was chauffeur, korporaal Standstra was chauffeur, adjudant de Haas instructeur, Kaleman was van de kleding. Die man was de kantinebeheerder, Holander was officier toegevoegd commandant, Hag was luitenant/sergeant, Snel zegt me niets, Spaans ook niet, Vermoed dat Snel en Spaans dienstplichtigen zijn geweest. Kolonel Van der Voo (?) commandant, majoor Cascade toegevoegd, adjudant Smid. Personeel Leeuwarden en Groningen. Majoor Sonnevile. Dat is de tweede commandant geweest want ook bij de luchtmachtgroepen zijn commandanten gewisseld, en zijn er met pensioen gegaan. Sonnevile daar zat nog een commandant voor. Die heb ik ook goed gekend, maar ik heb geen naam.

00:35:30

Interviewer: Ik heb nog wat foto's van het gebouw in Alkmaar. Weet u nog hoe het gebouw er van binnen uit zag?

00:35:46

Koos van den Berg: Je had de commandant en zijn stafkaam. Beneden zaten de instructeurs, we zaten met vier of vijf op een kamer. Wij, de instructeurs, zaten beneden. De Commandant zat boven. Elly Hag had een eigen kamertje. De mannen zaten bij elkaar en Haggie (zo noemde we haar) had een eigen kamertje. Hier zaten de inspecteurs en hier Haggie op de begane grond. Boven had je dus de plotruimte waar de plottafel stond.

00:38:30

Interviewer: Waren in het gebouw verder nog andere ruimtes, waren er bijvoorbeeld slaapzalen?

00:39:05

Koos van den Berg: In het weekend had één van de onderofficieren wacht, weekendwacht. Dan bleef je slapen beneden, rechts op de begane grond. Hier was de locatie waar je kon slapen en stond je bed. Eten werd besteld bij de Chinees en werd gebracht. Of echtgenotes die in Alkmaar woonden brachten het eten. Dat deed moeders ook. Dan aten we samen en ging ze weer naar huis. Elk weekend was er was altijd één persoon. Dat was een soort voor als er een echte alarm

situatie zou ontstaan, bijvoorbeeld toch een aanval op Nederland, dan had je de opdracht om de instructeurs en de commandant te waarschuwen. Dat werd per telefoon gedaan.

00:40:56

Interviewer: Hoe ging het dan door de week in de avonden en nachten? Was er dan ook iemand?

00:41:00

Koos van den Berg: Er was ook elke avond in de week wachtdienst. Het gebouw was bezet door één man. Er bleef altijd één man binnen in de avond en nacht. Die sliep daar. Er was een kantine daar kon je het één en ander klaarmaken maar je bestelde gewoon het eten. In die keuken kon je gewoon thee en koffie zetten.

00:41:28

Interviewer: Was het gebouw nog extra beveiligd?

00:41:33

Koos van den Berg: Nee, er was geen wacht. 's Avonds werd gewoon afgesloten. De plotkamer was gewoon dicht.

00:41:55

Interviewer: En was er wat munitie opgeslagen?

00:42:00

Koos van den Berg: Nee.

00:42:20

Interviewer: Had u verder contact met de Luva's?

00:42:23

Koos van den Berg: Nee, die oefenden 's avonds en dan was ik zelf als instructeur op pad. De enige Luva die je eigenlijk kende was eigenlijk de commandant Luva die de leiding had over de meisjes. En die Luva's trainde ook gewoon 's avonds. Er werd wel eens een feestavond georganiseerd elders. In het luchtwachtcentrum zelfs werden nooit een verjaardagen of feestjes gegeven. Er was ook geen ruimte.

00:44:01

Koos van den Berg: Op foto van jubileum 15 <bekijken foto's van later en nu> jaar zit Elly Hag helemaal links aan tafel. Was niet aan de Boezemsingel, maar in Zeist? Ik denk dat het een officieren feestje is geweest. Ik sta zelf niet op de foto.

00:48:46

Interviewer: Hoe was de sfeer bij de KLD?

00:48:49

Koos van den Berg: Iedereen had toch een eigen identiteit. Met de één ging je makkelijker om dan met de andere.

00:49:13

Interviewer: Het was Koude Oorlog periode. Kunt u ook iets zeggen over hoe men daar tegenaan keek?

00:49:22

Koos van den Berg: Het was gewoon je beroep.

00:50:02

Koos van den Berg: Het valt me ook op dat ik er niet op de foto's sta. Het kan ook zijn dat ik achterin zit. <bekijken foto's van later en nu>

00:50:17

Koos van den Berg: Grote groepslijst <bekijken foto's van later en nu>. U heeft nummer 13. Mooi in het midden. De foto is ook van Alkmaar en de groep van Leeuwarden. Ja, hier staat Giel Mulder uit Zeist op de foto.

00:55:12

Interviewer: U had het net wel over een jaarlijks feest. Werden er andere uitstapje georganiseerd?

00:55:29

Koos van den Berg: Dat was gewoon een feestavond. Ik weet wel dat ik het in Rotterdam als luchtwachter heb meegemaakt. Dan trad er een groepje op. Daar weet ik heel weinig van. Van Alkmaar was geen vereniging of iets dergelijks. Toen het opgeheven werd, viel het helemaal uit elkaar. En ze werden allemaal verplaatst naar allerlei onderdelen. Alkmaar werd opgeheven en toen werd ik aangewezen voor geleidewapens in Duitsland want dat was toen in oprichting. Toen moest ik naar Duitsland en dat wilde ik niet, maar ik had door mijn vliegtuigen kennis kampioenschappen echte luchtvaart heel goed contact met de afdeling luchtmacht historie in Den Haag. Daar kwam ik vaak gewoon op visite bij goede vriend Geert Kamphuis. Toen kwam ik ter sprake en die is toen naar het hoofd luchtwachtvoorlichting gegaan en toen hebben ze het weten te bereiken dat ik ingedeeld werd bij de sectie Krijgsgeschiedenis luchtmacht. Toen hoefde ik niet naar Duitsland, want daar had ik helemaal geen tijd voor. En daar ben ik bij gebleven tot mijn dienstverlating. Daar heb ik nog een geweldige tijd gehad. Trouwens mijn hele diensttijd is prima geweest.

00:58:18

Interviewer: Heeft u nog andere leuke anekdotes?

00:58:39

Koos van den Berg: De militaire dienst, je bent militair en je hebt je collega's. Die enkele feestavond zijn ook bijna vergeten. Je leeft gewoon met elkaar samen, maar je kwam ook niet echt bij elkaar over de vloer. Je zag elkaar tot vijf uur en dan ging je naar huis of je had wachtdienst.

01:01:41

Interviewer: Ik ben benieuwd, want u woonde in Alkmaar, hoe ervaarde u zelf of uw gezin de Koude Oorlog? Was er angst of spanning?

01:01:57

Koos van den Berg: De kinderen waren nog heel klein. Mijn zoon is in Alkmaar geboren, mijn dochter in Den Haag en die waren nog kleuter. Toen het werd opgeheven waren ze ook nog heel jong.

01:02:51

Interviewer: Ik heb hier een foto van Alkmaar, van de plotkamer <bekijken foto's van later en nu>. Misschien dat u nog mensen herkent?

01:03:05

Koos van den Berg: Dit is Den Hollander <bekijken foto's van later en nu>, hij was een officier toegevoegd commandant. De ruimte herken ik wel. De dames zaten aan de plottafel.

01:03:20

Koos van den Berg: Een plottafel dat is onderverdeeld in nummers. Dit moet dus een vliegtuig voorstellen en dat werd dan door de meldingen die ze kregen opgeschoven. Op de foto's zijn niet veel dames aanwezig.

01:03:42

Interviewer: Waren er normaal meer bij zo'n oefening? Want ik neem aan dat dit een oefening was.

01:03:49

Koos van den Berg: Ja, dit was een oefening. Je had in Alkmaar ook mannelijke vrijwilligers. Maar die waren opzichter. Vaak al gepensioneerd of die in militaire dienst waren geweest, maar het waren ook reservisten. Het waren dan zeg maar de controleur van de tafel of alles goed ging. Er waren geen mannelijke plotters, alleen vrouwen.

01:04:41

Interviewer: Bent u zelf ook eens bij zo'n oefening aanwezig geweest?

01:04:45

Koos van den Berg: Nee, want als er een oefening was, dan gingen we posten controleren of en hoe de posten bemand waren. In het begin was daar niks aan de hand, maar op de langere duur liep het enthousiasme terug bij de mensen. Het veranderde totaal.

01:05:19

Koos van den Berg: Plotkamer was maar een verdieping. Was een smalle ruimte. Het was gewoon een ruimte met een verhoging waar men kon zitten. Ik had ook wel eens gehoord dat er ook van een NAVO officiële oefeningen waren maar die vonden maar zelden plaats.

01:06:26

Koos van den Berg: Als de vrijwilligers dienst hadden op de toren of de Luva's in het centrum, moesten ze altijd u in uniform zijn. Dat deden ze ook. We hadden een baret, typisch KLD hoofddekseel. Het KLD had een blauw baret met embleem.

01:07:47

Koos van den Berg: De oefeningen gebeurde alleen in de zomer. In de wintermaanden op een toren staan dat is niks. In de winter werd er niet op de torens geoefend. In oorlogstijd natuurlijk wel. De bezetting was met 4 of 5 man. Dat kan je ook eigenlijk niet beoordelen. Er was niet op elke toren een controleur. Want de instructeurs gingen dus de luchtwachttorens controleren om te zien hoeveel van de bemanning er is, hoe loopt het. En dan is ook nog het meest frustrerende altijd geweest, die kerels die stonden te wachten tot er eindelijk eens een vliegtuig kwam. Want de luchtmacht die joeg niet 30 vliegtuigen de lucht in. Er gingen vanuit Leeuwarden 1 of 2 vliegtuigen, vanuit Twente misschien 1 en dan nog elders 1 of 2 de lucht in. Die moesten over

heel Nederland rondjes vliegen om die luchtwachter in ieder geval een vliegtuig te laten zien. Dit vond meestal in de zomeravonden plaats. In de winter totaal niet, werd er helemaal niet op de torens geoefend. Zeker niet tijdens sneeuwval en kou. De echte oefeningen waren in de zomertijd of misschien dat het in het voorjaar begon. Het was nodig, maar het heeft eigenlijk nooit een dienst bewezen kunnen bewijzen.

01:09:44

Interviewer: Weet u eigenlijk nog namen van luchtwachters in Noord-Holland, van één van uw posten?

01:09:52

Koos van den Berg: Amourens, die was luchtwachter en hij werkte bij luchtwachtoren Egmond. Ik weet ook niet meer waar al die torens hebben gestaan. Er moet wel een overzicht zijn geweest denk ik.

01:11:33

Interviewer: Ik ga u in ieder geval bedanken. En ik moet nog even officieel toestemming vragen of wij gebruik mogen maken van wat u heeft gezegd zowel voor artikel wat wij online schrijven. Wellicht ook iets voor Sandra van Lochem wat zij kan gebruiken voor haar boek schrijft.

01:11:56

Koos van den Berg: Je mag alles gebruiken.

01:12:00

Koos van den Berg: Ik hoop dat het zinvol is geweest. Jammer dat ik niet alles meer weet.